

Пінская гарадская цэнтралізаваная бібліятэчная сістэма
Сектар крэзнаўства цэнтральнай бібліятэкі
Інфармацыйна-бібліяграфічны сектар

да 95- годдзя з часу адкрыцця дзяржаўнай гімназіі ў г. Пінску (1921)

шорт-ліст

Пінск, 2016

Адкрыццё Пінскай дзяржаўнай гімназіі адбылося 5 верасня 1921 года. У кастрычніку таго ж года школа атрымала ад урада на бягучыя выдаткі 100 тысяч польскіх марак. У 1925 годзе гімназія была падзелена на мужчынскую і жаночую.

Адміністрацыя меркавала, што вучнямі гімназіі будуць не толькі палякі, але і прадстаўнікі іншых народаў, перш за ўсё, беларусы і яўрэі, і з гэтай нагоды навучальны працэс трэба было пабудаваць з улікам рэгіянальных асаблівасцяў і гістарычнага мінулага палескага рэгіёна.

Спецыфікай заняткаў у гімназіі сталі не толькі высокі ўзровень выкладання агульнаадукацыйных прадметаў, але і большы акцэнт на рукадзеллі і сталярным майстэрстве. Асобная ўвага надавалася заняткам фізічнай культуры.

У перыяд з 1926 па 1929 гг. Пінская гімназія была адзінай навучальнай установай у ваяводстве, якое мела асабістую спартыўную залу. У ліпені 1929 года Міністэрства адукацыі Польшчы выдзяліла Пінскай гімназіі 5000 злотых на будаўніцтва асобнай гімнастычнай залы для дзяўчат. Гэты праект быў рэалізаваны ў верасні.

Акрамя гэтага, адміністрацыя школы звярнулася да гарадскіх уладаў за дазвалам на набыццё прылягаючай тэрыторыі, на якой вучні праводзілі заняткі фізкультурай вясной і восенню. Гаворка ішла пра той самы участак, які перад Першай Міравой вайной хацеў набыць апошні рускі дырэктар гімназіі М.Арганаў.

У Пінскай гімназіі вялікая ўвага надзялялася ваеннай падрыхтоўцы вучняў. Восенню 1923 г. пры школе быў створаны адзін з першых у Заходняй Беларусі атрадаў па падрыхтоўцы школьнай моладзі да воінскай службы. У яго зпісваліся вучні 4 – 8 класаў.

Таксама рашалася пытанне аб капітальным рамонце будынка навучальнай установы. У 1928 годзе быў занавя перакрыты дах будынку. Некаторыя з класаў былі абсталяваны дадатковымі печамі. У перспектыве планавалася правесці ў будынак цэнтральнае атапленне.

Сур'ёзнай праблемай для адміністрацыі навучальнай установы была кадравая. У сувязі з недастатковай колькасцю кваліфіцыраваных выкладчыкаў у пачатку 1920-х гг. школьнаму кіраўніцтву прыходзілася “перакройваць” школьную праграму і “уціскаць” некаторыя прадметы.

З цягам часу сітуацыя змянілася ў лепшы бок. Калі ў 1921 годзе ў гімназіі працавала 11 настаўнікаў, то ў 1929 іх было ўжо 35. Акрамя работы ў школе, настаўнікі арганізавалі публічныя курсы для супрацоўнікаў Дзяржаўнай паліцыі па гісторыі, літаратуры, географіі, прыродазнаўству. Асветніцкая дзейнасць настаўнікаў Пінскай гімназіі не раз была ўдастоена падзякі ад прэзідэнта Пінска і повітовага старасты.

Навучэнцаў гімназіі абслугоўвалі дактары медпункта, які знаходзіўся ў будынку жаночай гімназіі. Перыядычна праводзіўся медыцынскі агляд усіх класаў.

Пінская гімназія валодала цудоўнай бібліятэкай, у якой былі як кнігі, якія дасталіся ў спадыну ад рускай школы, так і новыя польскія выданні. У 1922

годзе гімназія атрымала ад Міністэрства адукацыі 1000 экзэмпляраў навуковай і папулярнай літаратуры.

У наступныя гады гімназія сама закупала літаратуру і неабходныя вучэбныя матэрыялы. У 1927 годзе Міністэрства адукацыі Польшчы выдзяляе Пінскай гімназіі крэдыт на куплю вучэбнай літаратуры. У выніку, гімназічная бібліятэка папаўняецца яшчэ 1475 экзэмплярамі кніг рознай тэматыкі. У 1931 годзе у распараджэнні школьнай бібліятэкі было 3766 кніг на польскай, рускай, нямецкай і французскай мовах.

У 1930 годзе ў Роўна прайшоў з'езд настаўнікаў замежных моў. Вярнуўшыся дадому, выкладчыкі Пінскай гімназіі унеслі кіраўніцтву прапанову пра стварэнне ў школе асобнай бібліятэкі для вучняў, якія вывучаюць замежныя мовы. Неўзабаве гэтая прапанова была адобрана і ў распараджэнні гімназістаў аказаліся як самыя сучасныя слоўнікі і падручнікі, так і акадэмічныя выданні, накіраваныя “Разговоров французско-русско-немецких”, выдадзеных у Санкт-Пецярбургу ў 1858 годзе.

Дарэчы, магчыма, што менавіта з дапамогай гэтай кнігі вывучаў замежныя мовы будучы першы прэзідэнт Ізраіля, ураджэнец вёскі Моталь, Хаім Вейцман.

Іншымі знакамітымі выпускнікамі Пінскай гімназіі былі, напрыклад, знакаміты савецкі архітэктар Іван Жалтоўскі, а таксама адзін з заснавальнікаў савецкай фармакалогіі Іван Машкоўскі.

Сярод выкладчыкаў гімназіі былі не толькі палякі, але і прадстаўнікі іншых нацыянальнасцей. Напрыклад, настаўнікам праваслаўнай рэлігіі быў ураджэнец Піншчыны, выпускнік духоўнай семінарыі ў Мінску Фёдар Дружылоўскі. Да рэвалюцыі ён выкладаў у розных школах Мінскай губерні. З 1921 па 1927 год працаваў ў Пінскай гімназіі, а ў 1928 г. стаў праводзіць заняткі ў дзяржаўнай гімназіі і Тэхнічнай школе ў Лунінцы.

Французскую мову выкладала ўраджэнка Дінабурга, выпускніца філалагічнага факультэта Пецярбургскага ўніверсітэта Наталля Рэйсмілер. Да рэвалюцыі яна выкладала французскі язык у гімназіях Мінска і Вільна. У 1907 – 1917 г. была дырэктарам прыватнай жаночай гімназіі ў Вільна. Затым пераехала ў Пінск і з 1923 г. стала настаўніцай Пінскай гімназіі.

Яшчэ адной выкладчыцай французскай мовы была ўраджэнка Пінска Валерыя Траяноўская. Пасля заканчэння Пінскай гімназіі у 1909 г. яна вывучыла польскую мову, а праз два гады паехала ў Парыж і паступіла на філалагічны факультэт аднаго з французскіх універсітэтаў.

Выкладчыкам прыродазнаўства ў гімназіі быў Дзмітрый Георгіеўскі. Ураджэнец Пінска ў 1916 г. скончыў прыродазнаўчы факультэт Варшаўскага ўніверсітэта. Пасля гэтага працаваў у розных школах у Крыму і Пінску. З 1922 года працаваў у Пінскай гімназіі, таксама быў вучоным сакратаром Палескага музея ў Пінску.

Выяўленчае мастацтва выкладала ўраджэнка Вільна Марыя Чыркова. Пасля заканчэння настаўніцкай семінарыі і Варшаўскага ўніверсітэта яна працавала ў школах ў Лідзе і Гродна, а з 1926 года стала выкладчыкам Пінскай гімназіі.

Фізіцы гімназістаў навучаў ураджэнец Пінска Аляксандр Ліцвінаў. У 1908 годзе ён скончыў рэальную школу ў Пінску, потым паступіў у лясны інстытут у Пецярбургу. З 1923 г. выкладаў у Пінскай гімназіі.

Настаўнікам рускай мовы быў выпускнік гісторыка-філалагічнага факультэта Маскоўскага ўніверсітэта Андрэй Цыбрук. Іудаізм выкладаў ураджэнец Пінска, па сумяшчальніцтве віцэ-прэзідэнт Яўрэйскага эміграцыйнага таварыства Якуб Айзенберг.

Зараз у будынку былой гімназіі знаходзіцца гарадзскі аддзел адукацыі.

1. **Вабішчэвіч, А. М.** Сацыяльна-эканамічнае становішча і духоўна-культурнае жыццё / Вабішчэвіч А. М. // Гісторыя Пінска. Ад старажытнасці да сучаснасці : да 915-й гадавіны з першага летапіснага ўпамінання / Нацыянальная акадэмія навук Беларусі. Інстытут гісторыі ; А. М. Літвін [і інш.].— Мінск : Вышэйшая школа, 2012. — Раздзел 7.2. — С. 429—456.
2. **Гимназии, средние общеобразовательные учебные заведения, гл. обр. гуманитарной направленности** // Республика Беларусь : энциклопедия : в 7 т. — Минск, 2006. — Т. 3. — С. 36—37.
3. **Гімназіі, сярэднія агульнаадукацыйныя навучальныя ўстановы** / Галіна Сянькевіч // Энциклапедыя гісторыі Беларусі : у 6 т. — Мінск, 1996. — Т. 3. — С. 5—6. — Бібліяграфія: 5 назв.
4. **Гімназія, сярэдняя агульнаадукацыйная навучальная ўстанова** // Беларуская энциклапедыя : у 18 т. — Мінск, 1997. — Т. 5. — С. 248.
5. **Пинская гимназия в польский период 1921 – 1939 годов** // История Пинска : исторический сайт [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.pinsk-history.ru/83-istoriya-pinska/istoriya-gorodskikh-zdaniy/387-pinskaya-gimnaziya-v-polskij-period>
6. **Школа с именем** : [о Пинской государственной гимназии] // Историческая правда [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.istpravda.ru/bel/research/2118/>

Выканаўцы:

*Баговіч Т.К., галоўны бібліятэкар аддзела абслугоўвання і інфармацыі ЦБ
Гарачова А.Н., галоўны бібліёграф аддзела абслугоўвання і інфармацыі ЦБ*

Май, 2016

